

From The Teachers' Perspective Students' Reasons for Choosing MYO

Zehra Yilmazer^{1,a,*}, Alev Orhan^{2,b}

¹ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Yıldızeli Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Sivas, Türkiye

² Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Yıldızeli Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Sivas, Türkiye

*Corresponding Author

ARTICLE INFO

Research Article

Received : 29/11/2024

Accepted : 17/12/2024

Keywords:

Vocational School

University preferences

Teaching staff

ABSTRACT

The objective of this research is to ascertain the factors that influence students' preferences for vocational schools, as perceived by instructors. The research study group consists of 42 academic staff members working in ten vocational schools of a university in the 2023-2024 academic year. Phenomenology design, a qualitative research method, was employed in the study. The participants of the study were determined by maximum diversity sampling, one of the purposive sampling methods. The data obtained within the scope of the research were analyzed with the MAXQDA Pro2020 (20.4.0) program. The research results consist of four themes: preference criteria, systemic structure, departments and programs, and the role of MoNE. The results of the research indicate the existence of opinions regarding the initiation of current programs in vocational schools, the renewal of existing programs, and the enhancement of the physical and technical infrastructure of vocational schools. The instructors posited that the high number of universities, the presence of social facilities, the characteristics of the city, the economic status of the family, and the employment opportunities of the department were effective in the preference process. As posited by the instructors, the vertical transfer exams are a critical component of the aforementioned process. Furthermore, the instructors asserted that the open education system is an efficacious factor in the selection of a vocational school.

Türk Akademik Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 7(2): 274-280, 2024

Öğretim Elemanları Perspektifinden Öğrencilerin MYO Tercih Sebepleri

MAKALE BİLGİSİ

Araştırma Makalesi

Geliş : 29/11/2024

Kabul : 17/12/2024

Anahtar Kelimeler:

Meslek Yüksekokulu

Üniversite tercihleri

Öğretim elemanları

ÖZ

Bu araştırma öğretim elemanı görüşlerine göre öğrencilerin meslek yüksekokullarını tercihlerinde etkili olan faktörleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubu, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında bir üniversitenin on meslek yüksekokulunda görev yapan 42 öğretim elemanından oluşmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme ile belirlenmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen veriler MAXQDA Pro2020 (20.4.0) programı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları tercih etme kriterleri, sistemsel yapı, bölüm ve programlar ile MEB'in rolü olmak üzere 4 temadan oluşmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre meslek yüksekokullarında güncel programların açılması var olan programların yenilenmesi, meslek yüksekokulunun fiziki ve teknik altyapılarının güçlendirilmesi yönünde görüşler söz konusudur. Öğretim elemanları tercih sürecinde üniversite sayısının fazla olmasının, sosyal olanakların varlığının, kentnin özelliklerinin, ailenin ekonomik durumunun ve bölümün istihdam olanaklarının etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretim elemanlarına göre bu süreçteki önemli etkenlerden bir tanesi de dikey geçiş sınavlarıdır. Açık öğretim sisteminin de meslek yüksekokulu seçiminde etkili bir faktör olduğunu belirtmişlerdir.

^a zyilmazer@cumhuriyet.edu.tr

^b <https://orcid.org/0009-0005-4967-2689>

^c <https://orcid.org/0000-0002-8999-9329>

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License

Giriş

Küreselleşmenin yaşandığı, rekabetin arttığı, teknoloji ve bilginin geliştiği günümüz iş dünyasında yetenekli ve hazır insan kaynağına ihtiyaç duyulmaktadır (Lishayani, Buaton ve Pasaribu, 2023: 31). Bu kaynak şüphesiz ki eğitim dönemlerinde ilgili alanda temel mesleki bilgi ve becerilerle donatılmış öğrencilerdir. Ancak istenilen başarının elde edilebilmesi için öğrencilerimizin hayatlarını idame ettirecekleri iş kolu için gerekli olan mesleki eğitimi tercih etmeleri ve sonrasında da kaliteli bir eğitim almaları gerekmektedir. Ülkemizde ihtiyaç duyulan ara insan gücü meslek yüksekokulları aracılığıyla sağlanmaya çalışılmaktadır. Meslek yüksekokullarının temel amacı farklı alanlarda ihtiyaç duyulan nitelikli ara insan gücünü yetiştirmektir (Tugay ve Ömürbek, 2014: 54).

Günümüzde pek çok kişi, öğrenci, veli ve hatta bazı öğretmenler mesleki eğitimin esas olarak çocukların okulda bir beceri öğrenmelerini ve okuldan sonra hemen iş bulabilmelerini sağlamak olduğunu düşünmektedir (Chen, 2023: 155). Oysaki mesleki eğitim, belirli uzmanlık alanlarında ve mesleklerde edinilen bilgi, yetenek, beceri ve pedagojik yeterliliklerin kazanılmasıyla bireyin mesleki oluşumu ve gelişimi süreci ve sonucudur (Zhuravlova, Kichuk, Zhuravska, Yakovenko, Zhytnyk ve Yashchuk, 2021: 2). Özellikle günümüz dünyasında, bireylerin doğru mesleği seçebilmeleri ve seçtikleri meslekte sürdürülebilir başarıya ulaşabilmeleri, aldıkları eğitimin yeterliliği ve kalitesiyle doğrudan ilişkilidir (Gençtürk, 2006: 55).

Teknik ve mesleki eğitim öğretim, öğrencilerin iş dünyasında istihdam edilmelerine yardımcı olabilecek iş becerileri geliştirmelerine yönelik eğitim fırsatları sunarak sosyoekonomik açıdan dezavantajlı kırsal alanlara sosyal adalet getirmede de önemli bir rol oynar (Gautam, Poudel ve Paudel 2018: 5). Çevre, gençlerin zihinsel ve sosyal gelişiminde önemli bir etkidir; çünkü onların kişisel ve sosyal karakterlerini şekillendirebilir (Fakhrurrozi, Minabari, Saguni ve Nadirah, 2023: 172).

Öğrenciler birden fazla seçeneğe sahip olduklarında ve kendi kararlarını verdiklerinde, kişisel nedensellik duygusu hissetme ve kendilerini aktif başlatıcılar olarak deneyimleme olasılıkları daha yüksektir (Deci ve Ryan, 2000: 240). Bu durumun başarıyı artıran temel etkenlerden olduğunu söylemek mümkündür. Hu (2021)'ya göre, işletmelerle derinlemesine iş birliği, okullara gerçek vakalar ve uygulama fırsatları sunarak öğrencilerin gerçek bir çalışma ortamında öğrenmelerini ve pratik beceriler ile problem çözme yetenekleri geliştirmelerini sağlayabilir (akt. Wang, 2024: 42). Öte yandan, gençlerin mesleki eğitimin yanı sıra kariyer planlama ve geliştirme (mesleki gelişim) ile ilgili bazı kavramları erken yaşta edinmeleri ve anlamaları son derece önemlidir; asıl amaç hem kişisel hem de mesleki düzeyde kullanılacak bilginin edinilmesidir (Clenciu, 2016:34). Dolayısı ile gençler mesleki eğitim alacakları kurumları belirlerken kendilerini kişisel ve sosyal anlamda da geliştirebilecekleri tercihler yapmalıdırlar. Kuswana (2013)'ya göre mesleki eğitim, insanları iş dünyasına hazırlayan hem resmi hem de resmi olmayan bir eğitim programıdır (akt. Hidayat ve ark., 2016: 247).

Meslek yüksekokullarında görev alan öğretim elemanlarının nitelikli insan kaynaklarının piyasaya

girmesinde önemli rolü vardır. Bu araştırma öğretim elemanlarının perspektifinden meslek yüksekokulunun tercih edilme nedenlerini ortaya koymayı ve eleştirel bir değerlendirmenin gerçekleştirilmesini amaçlamaktadır.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırma öğrencilerin meslek yüksekokullarını tercih etmelerinde etkili olan faktörler hakkında öğretim elemanı görüşlerini ortaya çıkartmayı amaçladığından, araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni tercih edilmiştir. Fenomenoloji tüm katılımcıların deneyimledikleri olgular üzerindeki ortak noktaları belirlemeye odaklanır. Fenomenolojinin amacı, bir olguya ilgili deneyimlerin özünün tespit edilmesi olarak ifade edilebilir (Creswell & Poth, 2018: 121).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2023–2024 eğitim-öğretim yılında bir üniversitenin on meslek yüksekokulunda görev yapan öğretim elemanları oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcıları, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminde çalışmanın araştırma sorusuna bağlı kalınarak farklılıkların üst düzeye taşınması amaçlanmaktadır (Creswell, 2007: 127). Bu amacı gerçekleştirmek için ilk olarak araştırma sorusuyla bağlantılı farklı nitelikler ve ölçütler belirlenmelidir (Patton, 2002: 235). Araştırmada 15 erkek 27 kadın olmak üzere 42 öğretim elemanı ile yüz yüze yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Çalışma grubunda yer alan öğretim elemanlarından 2 kişi Büro Yönetimi Programında, 7 kişi Çocuk Gelişimi Programında, 5 kişi Bankacılık ve Finans Programında, 7 kişi Laboratuvar Teknolojisi Programında, 5 kişi Maliye Programında, 6 kişi Halkla İlişkiler Programında, 3 kişi Bitkisel ve Hayvansal Üretim 5 kişi Tıbbi Laboratuvar Programında, 2 kişi Yerel Yönetimler Programında görev yapmaktadırlar. Çalışma grubunda yer alan öğretim elemanlarının farklı meslek yüksekokullarından olmaları, farklı bölümlerden seçilmeleri ve farklı cinsiyete sahip olmaları ile maksimum çeşitlilik sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırma için yeterli örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde temel alınan nokta veri doygunluğuna ulaşılmasıdır (Baker ve Edwars, 2012: 4).

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Öğretim elemanlarının meslek yüksekokullarının tercih edilmesinde etkili olabilecek olan eğitim kalitesi, kariyer fırsatları, sektörel ilişkiler, altyapı ve kaynaklar, öğretim elemanlarının ve bölümün rolüne ilişkin görüşlerini almak amacıyla araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Araştırmacılar tarafından "MYO Tercih Kriterlerine İlişkin Görüşme Formu" oluşturulmuştur. Görüşme formunun hazırlanmasında meslek yüksekokullarının mevcut durumları ve gelecekteki evrilmelerinin neler olabileceği ile ilgili alanyazına ve görüşme formunun hazırlanmasındaki ilkelere dikkat edilmiştir. Hazırlanan taslak görüşme formunun kapsam

geçerliliğinin sağlanması ve Türkçeye uygunluğu için 3 eğitim bilimleri uzmanı ve 1 dil uzmanının görüşü alınmıştır. Uzman gruptan gelen dönütlerden sonra taslak form üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Görüşme sorularının anlaşılabilirliğini belirlemek üzere sorular 3 öğretim elemanına sesli olarak okutulmuş önerileri alınmıştır. Taslak form toplamda 4 soru azaltılarak 6 soru ve 8 sonda soru olmak üzere son şeklini almıştır.

“MYO Tercih Kriterlerine İlişkin Görüşme Formu”nda meslek yüksekokullarının program ve bölüm yetkinlikleri, öğretim elemanlarının rolü, öğrencilerin MYO tercih nedenleri MYO tercihlerinde ortaöğretimin etkisini, MYO tercihlerinde üniversitelerin, şehirlerin etkileri ve tercihlerin güncel durumlarına dair sorular yer almaktadır.

Araştırmaya ilişkin veriler 2023-2024 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde toplanmıştır. Görüşmeler gönüllülük esasına uygun olarak yüz yüze ve çevrimiçi olarak yürütülmüştür. Görüşmelerde katılımcıların izni ile veri kaybını önlemek amacıyla ses kaydı alınmıştır. Ayrıca görüşmeler süresince araştırmacılar tarafından notlar alınmış ve yapılan ses kayıtları ile notlar birleştirilerek yazıya dökülmüştür. Katılımcılarla yapılan görüşmeler yaklaşık olarak 50-60 dk. sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırma sorusuna yönelik hazırlanan “MYO Tercih Kriterlerine İlişkin Görüşme Formu” ile elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Görüşmelerin analizine geçilmeden önce ses kayıtları yazıya aktararak araştırmacılar tarafından birçok kez çapraz okumaya tabi tutulmuştur. Katılımcılar (A1, A2, ...) olarak kodlanmıştır. Araştırma verileri MAXQDA 2020 (20.4.0) programı ile analiz edilip, tema ve kodlara yer verilmiştir.

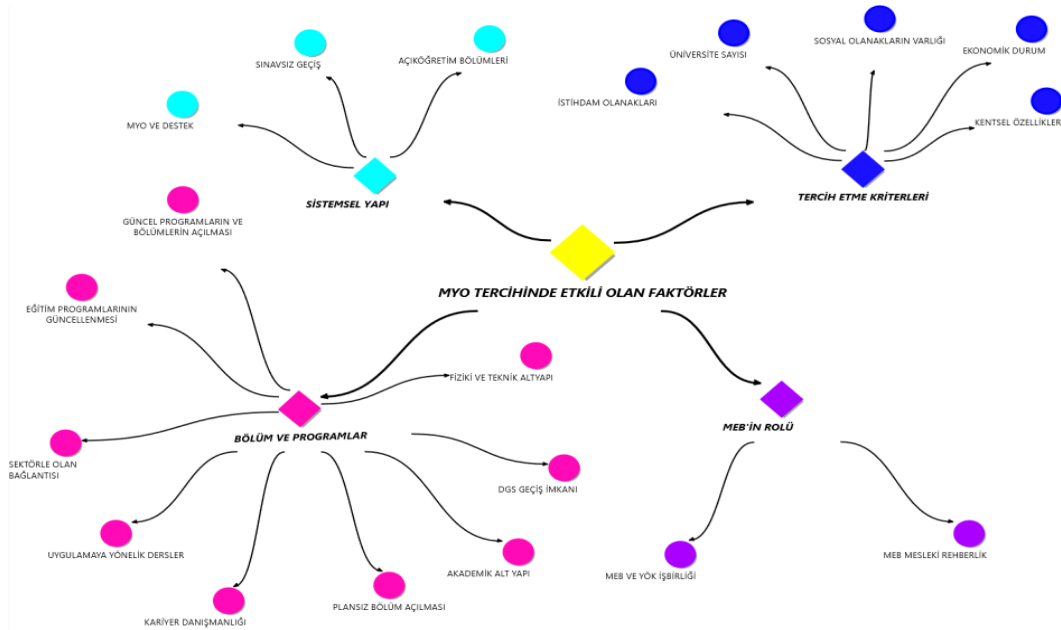
İnandırıcılık ve Aktarılabirlik

Nitel araştırmalarda aktarılabirlik (tekrarlanabilirlik) özelliğinin sağlanmasında çalışmanın bir sistem ve belirlenmiş adımlar dâhilinde işletilmesi önemlidir. Bu kapsamda çalışmanın verilerinin analizinde bir nitel veri analiz yazılımı olan MAXQDA 2020 (20.4.0) programı kullanılmıştır. Ayrıca araştırmacılar veri girişlerini birbirinden bağımsız olarak ilgili programa yüklemiş ve bağımsız olarak analiz sürecini işletmiştir. Ardından araştırmacılar bir araya gelerek kodları ve temaları karşılaştırmışlar ve ortak olan kodları belirleyerek veri anahtarları oluşturmuşlardır. Bu aşamada oluşan kod haritaları ve veriler 3 eğitim bilimleri uzmanının görüşüne sunulmuş ve verilerin analizinde çeşitleme yapılmıştır. Uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Son olarak Miles ve Huberman’ın (1994) (Güvenirlik=Görüş Birliği / Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100 formülüne göre analizi yapılmış görüşme sonuçlarının kodlayıcılar arası güvenilirliği .85 olarak bulunmuştur. İşletilen sistemli analiz süreci dolayısıyla, çalışmanın aynı veriler kullanılarak tekrarlanması durumunda benzer sonuçlara ulaşılacağı öngörülmektedir.

Nitel araştırmalarda inandırıcılığın sağlanmasının önemli bir göstergesi de doğrudan alıntılara yer verilmesidir. Analiz sonucunda ulaşılan tema ve kodlara ilişkin yapılan görüşme metinlerinden doğrudan alıntılara yer verilerek, bulgular kanıtlarla desteklenmiştir.

Bulgular

Araştırmanın problem cümlesi; öğrencilerin meslek yüksekokullarını tercih etmelerinde etkili olan faktörler hakkında öğretim elemanı görüşleri nelerdir? şeklinde ifade edilmiştir. Öğretim elemanlarının meslek yüksekokullarının tercih edilmesinde etkili olan faktörlere ilişkin görüşlerine ait bulguların teması ve kodları Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. Meslek Yüksekokullarının Tercih Edilmesinde Etkili Olan Faktörlere İlişkin (Kod Bölüm Temelli) Hiyerarşik Kod Alt-Kod Modeli

Figure 1. Hierarchical Code Sub-Code Model (Code Section Based) Regarding the Factors Affecting the Preference of Vocational Schools

Şekil 1 incelendiğinde, “MYO Tercih Edilmesinde Etkili Olan Faktörler” temasına ilişkin alt temalar “sistemsel yapı”, “tercih etme kriterleri”, “bölüm ve programlar” ve “MEB’in rolü” olarak belirlenmiştir. Sistemsel yapı teması “MYO ve destek”, “sınavsız geçiş” ve “açık öğretim bölümleri” kodlarından oluşmaktadır. Tercih etme kriterleri teması “istihdam olanakları”, “üniversite sayısı”, sosyal olanakların varlığı, ekonomik durum” ve “kentsel özellikler” kodlarından meydana gelmiştir. MEB’in rolü teması “MEB ve YÖK iş birliği” ve “MEB mesleki rehberlik” kodlarından oluşmaktadır. Bölüm ve programlar teması ise “güncel programların ve bölümlerin açılması”, “eğitim programlarının güncellenmesi”, “sektörle olan bağlantısı”, “uygulamaya yönelik dersler”, “kariyer danışmanlığı”, “plansız bölüm açılması”, akademik alt yapı”, “DGS geçiş imkânı”, “fiziki ve teknik alt yapı” kodlarından oluşmaktadır.

Sistemsel yapı temasının “MYO ve destek”, “sınavsız geçiş” ve “açık öğretim bölümleri” kodlarına ilişkin öğretim elemanları görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Meslek yüksekokullarının iş dünyası ile iş birliği içinde çalışması gerektiğini düşünüyorum. İş dünyasının ara eleman bulma sıkıntılarının olduğu bir dönemde yaşıyoruz ve aynı zamanda öğrencilerimizin de uygulamalı olarak iş başı eğitim almasının zorunlu olduğu bir dönem. Bu sistemle her iki tarafında fayda göreceği bir durum oluşacağı için iş dünyasının meslek yüksekokullarına destek olması gerektiğine inanıyorum” (A 24).

“İş dünyasının üniversiteler hatta YÖK ile genel bir protokolü olmalı ve işbaşı eğitimi verilerek öğrencilerin hem deneyim kazanması sağlanmalı hem de onların kariyerini şekillendirmeli. Bu sistemin kurulması meslek yüksekokullarını yeniden canlandıracak ve öğrencilerde farkındalık oluşturacaktır. Meslek yüksekokullarının tercih edilmesi artacak, verdiği eğitimin kalitesi artacak ve yetişen öğrencilerin niteliği artacaktır (A 5).

“Meslek yüksekokullarının fiziki ve teknik alt yapılarının yönetim olarak desteklenerek güçlendirilmesi gerekiyor ki farklı güncel programlar açılabilin ve öğrenci tercih etsin. Öğrenci okulu bitirdiğinde iş bulma imkânı olmayan bölümleri artık tercih etmiyor ve meslek yüksekokullarının öğrenci sayısı giderek azalıyor ve öğrenci profilleri giderek kötüleşiyor” (A 7).

“Sınavsız geçiş haklarının olmaması gerektiğini düşünüyorum. Bu durum gelen öğrenci profilini de etkiliyor ve eğitimin kalitesini maalesef düşürüyor. Buda tercih noktasında öğrencileri etkiliyor” (A 40).

“Sınavsız geçiş haklarının olması MYO tercihlerini arttırıyor ve bu durumu destekliyorum. Bazı bölümlerde öğrenci kalmadı neredeyse bölümlerin birçoğu kapatılacak hale geldi” (A 30).

“MYO’da yer alan birçok bölümün artık açık öğretimde de olması öğrencilerin örgün okumasının önüne geçiyor. Bu da maalesef eğitimin kalitesini doğrudan etkilediği gibi MYO tercihinde düşmelere neden oluyor” (A 3).

“MYO’larda yer alan hemen hemen her bölümün açık öğretim sisteminde de var olması ve ekonomik etkenlerin varlığı nedeniyle artık öğrenciler örgün bir şekilde bölümleri okumak istemiyorlar” (A 28).

“Öğrenciler kendi arkadaşlarıyla paylaşarak okulu tavsiye etmiyorlar öğrenci sayımızın azalmasındaki bir etken de bu sosyal olanaklara yeterince MYO’larda yer

verilmemesi ve bu durumun öğrenciler tarafından paylaşılması” (A26).

Tercih etme kriterleri temasının “istihdam olanakları”, “üniversite sayısı”, “sosyal olanakların varlığı”, ekonomik durum” ve “kentsel özellikler” kodlarına ilişkin öğretim elemanları görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Öğrencilerin tercihlerindeki en temel etkeni iş bulma noktasında oluyor eğer bölümden mezun olduklarında iş olanakları fazla ise o bölümler öğrenciler tarafından yoğun bir şekilde tercih ediliyor” (A 15).

“Öğrencilerin ve ailelerin üniversite ve bölüm seçimindeki ana kriteri öğrencinin mezuniyetten sonra iş bulma imkanının ne kadar olduğu. İş bulma imkânı kısıtlı olan bölümlere artık öğrenciler gelmiyor ve bu bölümler kapatılma tehlikesiyle karşı karşıya kalıyor” (A 42).

“Meslek yüksekokullarını artık öğrencinin talepleri giderek azalıyor birçok üniversitede benzer meslek yüksekokullarının bulunduğu hatta bir üniversitenin birçok ilçesinde aynı bölümlerin yer aldığı göz önüne alındığında bölüme giden öğrenci sayısının neden azaldığı ortaya çıkmış oluyor” (A 17).

“Artık her şehirde hatta her ilçede üniversite ya da meslek yüksekokulu varlıkları söz konusu. Dolayısıyla hep benzer bölümler var ve dolayısıyla sayı ve seçeneğin bu kadar geniş yelpazede yer alması öğrenci tercihlerini etkiliyor ve meslek yüksekokulunu tercih eden öğrenci sayısında azalma yaşanıyor” (A 34).

“Öğrencilerin üniversite tercihi yaparken kriter olarak gördükleri bir nokta da üniversitenin sosyal olanakları. Eğer üniversitenin sosyal olanakları fazla ise tercih sebebi oluyor” (A 1). “Arkadaş tavsiyesiyle üniversite hakkında bilgi alıyor şimdi gençler ve ilk olarak öğrenmek istedikleri noktalardan bir tanesi de üniversitenin sosyal olanaklarının durumu. Meslek yüksekokulu öğrencileri genellikle bu sosyal olanaklardan biraz yoksun kalıyorlar özellikle ilçede ise çok fazla üniversite havasını yaşayamıyorlar ki bu durumu kendi arkadaşlarıyla paylaşarak tavsiye etmiyorlar. Öğrenci sayımızın azalmasındaki bir etken de sosyal olanaklara meslek yüksekokulunda yeterince yer verilmemesidir” (A 26).

“Öğrencilerin tercihlerini etkileyen bir etmenin de ailenin ekonomik durumu olduğunu düşünüyorum aile ekonomik olarak güçlü değilse çocuklarını şehir dışına göndermek istemiyorlar ve kendi buldukları ilde üniversite tercihi yapmalarını uygun görüyorlar” (A 18).

“Öğrencilerin tercihlerini belirleyen bir nokta da ekonomi oluyor. Ailenin ekonomik gücü yetersiz ise genellikle öğrenci örgün değil açık öğretim sisteminden belirlediği bölümü bitirmeyi tercih ediyor bu durumda meslek yüksekokullarındaki öğrenci sayısının giderek azalmasına sebep oluyor” (A 33).

“Öğrenciler tercih yaparken öncelikle puan ortalamasına dair bir liste oluşturuyor sonrasında ise program ve özelliklerinden ya da eğitim kalitesinden ziyade kent olanaklarına odaklanıyorlar. Genellikle büyük şehirlerde yer alan üniversiteleri tercih etmek istiyorlar ki şehrin sosyal kültürel etkinliklerinden yararlanabilirler” (A4). “

“Öğrenci tercihlerini etkileyen önemli bir etken de şehrin yapısı. Öğrenci büyük şehirde üniversite eğitimi almayı tercih ederken, aileleri ise özellikle ekonomik anlamda güçlü olmayan aileler çocuklarını daha küçük ve

makul bir yerde okutmak istiyorlar. Şehrin olanakları oldukça belirleyici oluyor” (A 20).

MEB’in rolü temasında yer alan “MEB ve YÖK iş birliği” ve “MEB mesleki rehberlik” kodlarına ilişkin öğretim elemanları görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulunun iş birliği içinde çalışması gerektiğini düşünüyorum. Özellikle mesleki eğitim noktasında. Meslek yüksekokulları ile koordineli çalışmalılar ki öğrenciler doğru tercihler yapabilsinler” (A 41).

“Meslek yüksekokulları meslek liselerinin devamı şeklinde yapılandırılmalı diye düşünüyorum. Birçok bölümün meslek lisesi eğitimi mevcut ve bu meslek liselerinden mezun olan öğrencilerin alanlarıyla ilgili bölümleri tercih ederek nitelikli yetişmeleri sağlanmalı” (A21).

“Ortaöğretim kurumlarında meslek tercihi konusunda doğru yönlendirmelerin yapılması gerekiyor. Öğrenci özelliklerine bağlı olarak yetkin oldukları alanlara yönlendirilmeliler puanlarının yetmiş olduğu alanlara değil” (A 39).

“Ortaöğretim kurumlarında meslek belirlenmesi sürecine tüm öğretmenlerin destek olması gerekiyor. Bakıyorsunuz öğrencinin temel matematiği yok ve işletme bölümüne gelmiş siz buna bu saatten sonra gerekli bilgiyi veremiyorsunuz çünkü çocuğun bu konu ile ilgili oluşturulmuş bir altyapısı mevcut değil. Bu da meslek yüksekokullarında verilen eğitimin kalitesini etkiliyor. Bu duruma ortaöğretim kurumlarında müdahale edilmeli ve öğrenciler sadece puanları yettiği için değil yetkinlikleri olduğu için bölüm tercihi yapmalıdırlar” (A 22).

“Ben bu konuda ortaöğretim kurumlarını eleştirdiğim kadar üniversiteleri de eleştiriyorum genellikle üniversiteler okullarına fakültelerini bölümlerini yeterince tanıtıyorlar. Bu işin çok daha profesyonel olarak ve iş birliği içinde sürdürülmesi gerektiğine inanıyorum. Özellikle çocuklar üniversiteye ve bölümlerini ve bunların özelliklerini bilerek gelmelidirler” (A32).

Bölüm ve programlar temasında yer alan “güncel programların ve bölümlerin açılması”, “eğitim programlarının güncellenmesi”, “sektörle olan bağlantısı”, “uygulamaya yönelik dersler”, “kariyer danışmanlığı”, “plansız bölüm açılması”, akademik alt yapı”, “DGS geçiş imkânı”, “fiziki ve teknik alt yapı” kodlarına ilişkin öğretim elemanları görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Meslekyüksek okullarındaki birçok bölümü artık günümüzde geçerliliği kalmadı maalesef. Çünkü istihdam olanakları kalmadı. Dolayısıyla öğrenci de mezun olduktan sonra iş bulamayacağı bir bölümde okumak istemiyor. Bu nedenle meslek yüksekokullarını tercih eden öğrenci sayıları giderek azalıyor” (A 6).

“Meslek yüksekokullarındaki bölümlerin ve programların güncelliğini yitirdiğini görüyoruz. Günümüzde daha teknoloji odaklı olan disiplinler arası bölümlerin açılması gerekliliği oluştu çünkü öğrenci en doğal hakkı olarak verdiği emeğin karşılığını mezun olduktan sonra iş bularak almak istiyor. Şu anki bölümlerin o kadar mezun fazlalığı var ki iş bulma konusunda bir cazibe oluşturmuyor” (A 38).

“Teknoloji çağında yaşıyoruz ve programlar artık güncelliğini yitirdi günümüz şartlarına uygun yeni programların planlanarak açılması gerekiyor. Bu planlamanın yapılabilmesi için de üniversite ve şehrin

olanaklarının dikkate alınması gerekli. Program ve bölüm güncellemelerinin yapılmaması meslek yüksekokullarındaki öğrenci sayılarının azalmasına ve bölümlerin kapatılmasına sebep oluyor. Bu aynı zamanda ülke olanaklarının boşa harcanması anlamına da geliyor. Bence bir ülkenin en büyük zenginliği insan kaynaklarını doğru bir şekilde yönlendirmekten geçiyor” (A 25).

“Artık eğitim programlarının güncelliğini kaybettiğini fark etmemiz gerekiyor dijital bir çağda yaşıyoruz ve programlarımıza baktığımızda bu çağı yakalayamadığını görüyoruz artık eğitimi sadece ders anlatım ve sunum olarak görmek oldukça yanlış bir durum, Sadece bilginin ezberlenmesi sağlanıyor bilginin anlamlandırılması değil” (A 19).

“Eğitim programlarının sadece geçmişteki teorik bilgilerle sınırlı olması sektördeki gelişmelere göre güncellenmemiş olması nedeniyle büyük problemler yaşanıyor. Çocuk mezun olduktan sonra çalışırken mesleği gereklerini öğreniyor. Boşa okumuşum okudum birçok şeyi de mesleğe geçtiğimde kullanmadım düşüncesi oluşuyor bu durumda tabii ki tercih yapacak öğrencileri etkiliyor ki oldukça haklı bir serzeniş olarak görüyorum” (A 8).

“Eğitim programları güncelliğini yitirmiş durumda sektörde kullanılan bilgiler başka bizim yetiştirirken kullandığımız bilgiler daha başka bu kopukluk tüm tarafları olumsuz etkiliyor öğrenci boşa okumuşum düşüncesinde ve özgüven yıkımına uğruyor işverenin okula karşı bir ön yargısı oluşuyor ve artık işin mektepli değil de olaylarıyla daha iyi yürütüldüğü kanaati geliyor ki bu aslında tüm toplumu etkiliyor” (A35).

“Şimdi okullarımız adı üstünde meslek yüksekokulu ve yetiştirdiğimiz öğrencilerin bu alanda donanımının tam sağlanması gereken kurumlar. Fakat birçok üniversitede meslek yüksekokulları maalesef kendi kabuğuna çekilmiş durumdadır. Tabii ki bunun birçok nedeni var. İlçede olmaları buralara gereken değer verilmemesi, akademisyenlere değerli hissettirilmesi vs. Tüm bu nedenler ve genel çerçevede kabuğuna çekilmiş halde kalıyorlar ve sektörel bağlantıları kuramıyorlar maalesef oysaki üniversite sanayi iş birliğinin en temel basamağı olması gereken yerler meslek yüksekokulları” (A37).

“Sektörel gelişmelerin okula yansıtılması gerektiğini düşünüyorum kullanılan birçok yeni program var ve bizim alanda ben bunların hiçbirisini çocuklara gösteremiyorum. Çünkü altyapı yok, kaynak yok dolayısıyla ben hala elde hesaplama anlatıyorum çocuklara ve anlattıklarımız sektörde maalesef ki bağlantısı yok” (A 13).

“İş sektörü ile meslek yüksekokullarının bağlantısının olması gerekiyor üniversite sanayi iş birliklerinin en somut örnekleri buralarda yaşanabilir birlikte dayanışma ile kalkınabiliriz. Biz bilimsel onlar ise uygulama kısmını oluşturuyorlar ve biz tek taraflı gitmek zorunda kalıyoruz. Koordine yürütemediğimiz içinde çocuklar bağlantı kurmakta zorlanıyorlar bilginin günlük yaşama aktarımı konusunda sıkıntı yaşıyorlar” (A 27).

“Programların uygulamaya değil teoriye dönük olması meslek yaşamıyla bağlarının kopmasına sebep oluyor. Ben anlattığım derslerin uygulamalarını yaptırıp veremiyorum ve anlatılan her şey havada kalıyor ki öğrenci bu durumu anlamlandırıyor. Sadece dersi geçmek için bilgileri ezberliyor. Bu durumda niteliksiz elemanların yetişmesini sağlıyor” (A 36).

“Uygulamaya yönelik dersler azaldığından hem biz hem de öğrenciler memnuniyetsiz. Fakat uygulama yapmamız için gerekli teknik ve alt yapıya ihtiyacımız var. Bunu da meslek yüksekokullarında göremiyoruz. Genellikle üniversitenin üvey evladı muamelesi görüyor meslek yüksekokulları. Bu durumda çalışanlara yansıyor ve ne yaparsanız yapın ya da hangi kapıyı çalarsanız çalın durumun değişmeyeceğine olan inancımızı güçlendiriyor. Siz de durumu kabullenerek elinizden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyorsunuz fakat olması gerekenin en iyisini yapamıyorsunuz” (A 11).

“Son yıllara kadar kariyer danışmanlığında sorunlar olduğunu düşünüyordum. Fakat artık bu konunun üzerine titizlikle eğilme gerektiği fark edildi ve güzel gelişmeler yaşanıyor. Öğrenciler neler yapabileceklerini nasıl bir kariyer yolculuğunda ilerleyeceklerini artık yavaş yavaş seziyorlar birçok programın önünün açılmasına sebep oluyor bu durum. Öğrenci geleceğini planlamak için doğru tercihler yapmaya başlıyor hatta artık bu durum meslek yüksekokullarına gelme konusunda etkili oluyor” (A 10).

“3 +1 mesleki işletme sisteminin bu kariyer yolculuğunda bir yapı taşı olduğunu düşünüyordum. Evet her bölge ve her bölüm için uygun değil fakat planlı bir şekilde başlatılmış olsaydı eğer ve gerekli altyapı oluşturulsaydı çok başarılı bir sistem olabilirdi. Meslek yüksekokullarının öğrenci tercihinde oldukça etkili olabilirdi birçok meslek yüksekokulu öğrenci sayısı günümüzde oldukça azaldı bu sistemle yeni bir kan akışı sağlanabilir öğrenciye kariyer danışmanlığı yapılabilirdi. Fakat doğru kurgulanmadığı için bu sistem başarılı olmadı” (A 29).

“Güncel program açma isteğiyle bakıyorsunuz bir meslek yüksekokuluna hiç uymayan bölüm açılabilir. Amaç sadece öğrenci çekmek olmamalı amaç doğru düzgün bir şekilde o öğrenciyi mezun etmek olmalı. Meslek yüksekokulunda teknik altyapı yok o bölüm için ya da uzmanlık alanı olan akademisyen yok ama bölüm açılmış kadro kaydırmaları yapılmış sonra ne oluyor sorun üstüne sorun yığılıyor. Bir bölüm açılmadan önce mutlaka durum tespit çalışmasının yapılması ve kâr zarar oranının masaya yatırılması şart ki ana amacımız bizim nitelikli insan yetiştirmek olsun” (A 16)

“Meslek yüksekokullarında bölüm açarken coğrafi konumdan tutun da sosyoekonomik yapısına kadar teknik altyapısından tutun da akademik altyapısına kadar her şeyi düşünmek gerekiyor. Çünkü sonradan bakıyorsunuz bölüm açıldı öğrenci geldi uygulama alanı yok senin bunu sağlayacak teknik altyapı yok, sınıftan bozma 35 cihazla sen uygulama yaptırıyorsun. Bu durumda genel olarak sorunlara neden oluyor öğrenci dahi bu durumu eleştirir hale geliyor. Tabii ki doğal olarak da meslek yüksekokulunu tercih etmeyin diyor çevresine” (A 14).

“Birçok meslek yüksekokulu oldukça güçlü bir akademik altyapıya sahip. Birçok genç akademisyeni bünyesinde barındırıyor öğrenciyle oldukça etkili iletişim kurabiliyorlar. Bunun meslek yüksekokulları için bir avantaj olduğunu düşünüyorum” (A 23).

“Meslek yüksekokullarının birçok üniversitede akademik anlamda güçlü olduklarını düşünüyorum. Bence buradaki sorun akademisyenlerin zaman zaman uzmanlık alanları dışında derse girmek zorunda kalmaları ve kendi performanslarını yansıtamamaları” (A 7).

“Meslek yüksekokullarının genellikle genç akademik kadrolarının olması öğrenciyle olan iletişimlerinde yansıyor. Öğrencilerin en temel aldıkları noktanın kendilerini yok saymayan varlığını gören hocalar olduğunu, önemsenmenin olduğunu biliyoruz. Öğrenci kendini değerli hissediyor yeri geliyor kendine örnek alıyor, yeri geliyor buna göre kariyerini şekillendirmek istiyor. Ben öğrencilerle sık bir arada olan bir hocayım ve genellikle öğrencilerden şunu duyuyorum okulun en güzel tarafı hocaları. Bu da öğrencinin tercihlerini etkiliyor çünkü artık sosyal medyadan rahatlıkla tavsiye de bulunabiliyorlar” (A34).

“Öğrenci tercihlerinde en etkili olan etmenlerden bir tanesi de dikey geçiş sınavı olduğunu düşünüyorum bazı bölümlerde dikey geçiş sınavı alanları oldukça geniş ve iyi bir kariyer fırsatı sunuyor. Bunu değerlendirmek istiyor öğrenci. Evde oturacağım ama okulumu okur o esnada dikey geçiş sınavına çalışır ve istediğime kavuşurum düşüncesine kapılıyor. Bence meslek yüksekokulu tercihlerindeki en temel etkenlerden bir tanesini dikey geçiş sınavı oluşturuyor” (A 18).

“Fiziki ve teknik alt yapının eğitimin kalitesinde etkili olduğu kadar öğrenci tercihinde de etkili olduğunu düşünüyorum. Günümüzde sosyal medya oldukça etkili ve öğrenciler de tercih yapmadan önce kendi üzerine bir araştırma yapıyorlar fiziki ve teknik altyapı sorunlarını gördüklerinde o meslek yüksekokuluna gelmek istemiyorlar. Bazen de başlayarak okulu yarıda bırakıyorlar” (A39).

“Fiziki ve teknik altyapı olanaklarımız tam olursa eğer siz de doğru bir eğitim verebiliyorsunuz ve aslında mesleki tatmin duygusunu yaşıyorsunuz. Bu mutluluk ve istek öğrenciye yansıyor ve doğru güzel sonuçlar alınıyor, öğrenciyle bağımız güçlenmiş oluyor bu durumda öğrencilerin tercihlerinde oldukça etkili oluyor” (A29).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucunda; öğretim elemanlarının öğrencilerin meslek yüksekokulu tercihlerine ilişkin görüşleri; “sistemsel yapı”, “tercih etme kriterleri”, “bölüm ve programlar” ve “MEB’in rolü” olarak 4 kategoride gruplandırıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretim elemanları; öğrencilerin meslek yüksekokulunu tercihinde etkili olan temel faktörlerden biri olarak istihdam olanaklarını görmüşlerdir. Öğrencilerin mezun olduktan sonraki istihdam edilme olasılıkları ile meslek yüksekokulunu tercih olasılıklarının paralel olduğuna vurgu yapmışlardır. Öğretim elemanları üniversite sayısının giderek artması ve aynı üniversitenin farklı ilçelerinde aynı bölümlerin açılması öğrencilerin dağılmasına ve genel itibarıyla de kaynak israfına yol açtığına dikkat çekmişlerdir. Ayrıca meslek yüksekokullarının genellikle ilçelerde yer alması, kısıtlı bütçe ve sosyal imkanlara sahip olmasının dezavantaj olduğunu, öğrenci tercihlerini olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. Öğretim elemanları ailelerin ekonomik güçlerinin üniversite tercihlerinde belirleyici etken olduğunu ifade ederek, ekonomik anlamda güçlü olmayan ailelerin kendi buldukları yerleşkedeki üniversiteleri tercih ettirdiklerine dikkat çekmişlerdir. Belirleyici etkenlerden bir tanesinin de kentin özellikleri olduğunu ve genellikle büyük şehirlerde yer alan üniversitelerin bu

anlamda daha avantajlı olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırma bulgularını destekler nitelikte Karakaş ve Çidem (2017: 35) yaptıkları çalışmada akademisyenlerin büyük çoğunluğunun okulun bulunduğu çevrede sosyal ve kültürel faaliyetlerin yetersizliğinden, öğrencilerin barınma sorunu olduğundan, okulların şehir merkezine uzak olması ve ulaşım sorunlarından bahsettiklerini ve mezuniyet sonrası iş olanaklarının yetersizliği gibi konulara vurgu yaptıklarını belirtmişlerdir. Mete ve ark. (2018: 478) ise çalışmalarında öğretim elemanlarına göre öğrenci kontenjanının fazla olmasının nitelikli öğretimi engelleyen bir etken olarak görüldüğünü belirtmişlerdir.

Öğretim elemanları öğrencilerin üniversite tercihlerinde Millî Eğitim Bakanlığının ve ortaöğretim kurumlarındaki öğretmenlerin kilit rol oynadıklarına vurgu yapmışlardır. Bu süreçte öğrencilere verilecek olan rehberlik hizmetinin önemine dikkat çekerek, öğrencilerin ilgileri ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmelerinin önemine vurgu yapmışlardır. Üniversite seçim sürecinin sadece puanlar ve başarı sıralamasının temel alınarak yapılmasından kaynaklanan sorunları ifade ederek, yetiştirilecek olan bireylerin niteliğinin etkilendiği üzerinde durmuşlardır. Bu sürecin sadece ortaöğretim kurumuna bağlı kalmadan üniversitelerle birlikte koordineli olarak yürütülmesi gerektiğine ve üniversitelerin bu aşamada kilit nokta olabileceğini ifade etmişlerdir. Üniversitelerin bu süreçte bölümlerini ve bölümlerinin özelliklerini öğrencilere birebir tanıtması gerektiğini, mesleğe geçme aşamasındaki kariyer imkanlarını ve bu özelliklere uymayan öğrencilerin yaşayabileceği sıkıntıları şeffaf olarak aktarmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Bu süreçte öğrencilerin kendilerini ve seçecekleri mesleklerini tanıyarak yola çıkmalarının önemine vurgu yapmışlardır. Araştırma bulgularını destekler nitelikte Kaya'nın (2017: 3602) meslek yüksekokullarında görev yapan öğretim elemanlarıyla yaptığı çalışmada, meslek liselerinde verilen eğitimin gözden geçirilmesi gerektiği sonucu vurgulanmıştır.

Öğretim elemanlarının bu süreçteki sisteme dair de bazı eleştirileri ve önerileri bulunmaktadır. Bazı öğretim elemanları sınavsız meslek yüksekokullarına geçiş sistemini eleştirirken bazı öğretim elemanları da bu sistemin doğruluğu hakkında görüş bildirmişlerdir. Sınavsız geçiş sistemi ile gelen öğrencilerin altyapı olarak birçok temel bilgiden uzak ya da eğitim sistemine uzun yıllar ara vermiş olmanın dezavantajlarını yaşadıklarını ifade ederek, eğitim durumlarını onlara göre ayarlamının sıkıntılarını belirtmişlerdir. Bazı öğretim elemanları ise sınavsız geçiş sisteminin meslek yüksekokullarının tercih edilmesini kolaylaştırdığını ve öğrenci sayısının azalmasına engel olduğunu ifade ederek, doğru bir sistem olduğunu belirtmişlerdir. Meslek yüksekokullarının desteklenmesi gerektiği ve birçok eksiğinin olduğu ifade edilmiştir. Özellikle fiziki ve teknik problemler taşıdıklarını ve çağa uygun bölümlerin açılmadığını belirtmişlerdir. Meslek yüksekokullarında görev yapan akademisyenlerin özveri ile çalışmalarının karşılığını alamadığı ve bu sürecin onların motivasyonlarını etkilediği sonucu oluşmuştur. Öğretim elemanlarının özellikle vurguladıkları bir nokta da açık öğretim sisteminde meslek yüksekokullarında var olan tüm bölümlerin yer almasından dolayı öğrencilerin örgün olarak okumak istememeleridir.

Bazı bölümlerin özellikle de uygulamalı olarak yürütülmesi gereken derslerin açık öğretim sistemi ile verilmesinin eğitimin kalitesini etkilediğini ifade etmişlerdir. Araştırma bulgularını destekler nitelikte Kaya'nın (2017: 3602) meslek yüksekokullarında görev yapan öğretim elemanlarıyla yaptığı çalışmada, öğretim elemanları sınavsız geçiş sisteminin kaldırılması, eğitim süresinin uzatılması, öğretim elemanlarının işe alım sisteminin düzenlenmesi ve öğretim elemanlarının özlük haklarının uygun hale getirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Keleş ve Güntep (2018: 149)'nin çalışmalarında öğretim elemanları teknolojinin öğrenme süreçlerine katkı sağladığını, dersi zenginleştirdiğini ve kolaylaştırdığını, ilgiyi artırdığını, zamandan tasarruf sağladığını ve kalıcı öğrenmeyi desteklediğini belirtmişlerdir. Ayrıca Telli (2018: 181) yaptığı çalışmanın sonucunda meslek yüksekokullarında bölüm kapatma kararının bölüm öğretim elemanlarının bilgisi dışında alınmasının bölüm öğretim elemanlarında tükenmişlik sendromuna yol açtığını ve bunun yansımalarının bölüm öğrencilerinin eğitimini de etkilediğini belirtmiştir.

Araştırmanın bir başka sonucu da artık meslek yüksekokullarında uygulanan programların güncelliğinin kalmaması, eski programlara bağlı kalınması olmuştur. Bu noktada öğretim elemanları şu an uygulanmakta olan programların teorik bilgilerle donatılmış olduğunu, uygulama derslerinin çok olduğunu ve bunun da eğitimin kalitesini ve öğrenci tercihlerini etkilediğini belirtmişlerdir. Mevcut olan programların plansız bir şekilde oluşturulduğu, okulun fiziki, teknik ve akademik alt yapı açısından bir ihtiyaç analizi yapılmadan açılmasına eleştirel bir gözle bakmışlardır. Bu plansızlığın derslerin olması gerektiği gibi yürütülememesine neden olduğu ayrıca bu süreçten dolayı öğretim elemanlarının uzmanlık alanlarının dışında ders yürütmek zorunda kaldıklarına dikkat çekerek, eğitimin niteliğini etkilediğini ifade etmişlerdir. Programların meslek yüksekokullarının bulunduğu bölgenin de analiz edilerek açılmasının önemine vurgu yapmışlardır. Öğretim elemanları çağın gereksinimlerine uygun olan bölümlerin açılmasının gerekliliği üzerinde durmuşlardır. Bu bölümlerin açılabilmesi için de meslek yüksekokullarına gereken desteğin verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Çağın gerektirdiği fiziki ve teknik altyapı ile açılan programlar ve yenilenen programlar ile sektörel bağlantıların kurulabileceği ve asıl bu noktada nitelikli personel yetiştirilebileceğinin üzerinde durmuşlardır. Şu an verilen eğitim ile öğrencinin mesleğe başladıktan sonraki kullandığı bilgilerin örtüşmediği, öğrencilerin okulda aldıkları bilgileri günlük yaşama aktarmadıkları üzerinde durarak bunun sakıncalarından bahsetmişlerdir. Bu bağlantının sağlanması ile üniversite sanayi iş birliğinin kurulabileceğine ve nitelikli personellerin yetiştirilebileceğine dikkat çekerek, bu iş birliğinin de toplumun kalkınmasında önemli bir etken olabileceğini ifade etmişlerdir. Dikey geçiş sınavları araştırmada vurgu yapılan bir başka sonucu oluşturmaktadır. Öğrencilerin meslek yüksekokullarını genellikle dikey geçiş yapma ve kariyerlerine ulaşmada bir basamak olarak gördüklerini belirterek, bu süreci meslek yüksekokullarını seçmede bir avantaj olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Araştırma bulgularını destekler nitelikte Çürük ve Doğan (2001: 47), yaptıkları çalışmada akademisyenlerin ve sanayicilerin

muhasabe ders müfredatlarının oluşturulmasında sanayi ile iş birliği yapılmasından yana olduklarını belirtmişlerdir. Günay ve ark. (2020: 352) meslek yüksekokulu çalışanlarının meslek yüksekokullarının genel performansını “orta” düzeyde tanımladıklarını tespit etmiştir. Ayrıca Karakaş ve Çidem (2017: 35) yaptıkları çalışmada meslek yüksekokullarında görev yapan öğretim elemanlarının sektör-üniversite kopukluğundan şikayetçi olduklarını belirtmişlerdir.

Araştırma sonuçları birlikte değerlendirildiğinde meslek yüksekokullarına çağın gereklerine uygun olan bölümlerin açılması, mevcut olan bölümlerin güncellenmesi, üniversite sanayi iş birliğinin meslek yüksekokulları tabanında birleştirilmesi, orta öğretim kurumları ile üniversitelerin koordineli olarak bu süreci yönetmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

- Baker, S. E. ve Edwards, R. (2012). How many qualitative interviews is enough? Expert voices and early career reflections on sampling and cases in qualitative research. *National Centre for Research Methods*. <https://eprints.ncrm.ac.uk/2273>
- Chen, Y. (2023). Research on the effectiveness of ideological and political education in secondary vocational colleges in the new era. *International Journal of Education and Humanities*, 8(3), 154-157.
- Clenciu, A. D. (2016). Stadiile, strategiile și eficiența carierei/Stages, strategies and efficiency of the career. *Annals of Constantin Brâncuși University of Târgu Jiu, Educational Science*, 1(2016), 34-44.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches*. Sage Publications.
- Creswell, J. W. ve Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage Publications.
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the selfdetermination of behavior. *Psychological inquiry*, 11(2020), 227–268.
- Çürük, T. ve Doğan, Z. (2001). Muhasebe eğitiminin işletmelerin taleplerini karşılama düzeyi: Türkiye örneği. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 28(3), 281-310.
- Fakhrurrozi, H., Minabari, M., Saguni, F. ve Nadirah, S. (2023). Integration of islamic education curriculum to enhance the social character of vocational high school students. *Ta'dib*, 26(1), 171-182.
- Gautam, S., Poudel, T. ve Paudel, P. (2018). Technical and vocational education for social transformation and justice. *Journal of Education and Research*, 8(1), 1-5.
- Günay A., Açıkgöz Ö., Çelik Z. ve Öztürk M., (2020). Meslek yüksekokulu (MYO) çalışanlarının bu okulların kurumsal ve genel performansına ilişkin değerlendirmeleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 10(2), 352-363.
- Gençtürk, M. (2006). Alınan eğitimin meslek yaşamındaki yeterlilik düzeyinin işletmelerin muhasebe–finans bölümünde çalışanlar üzerinde tespitine yönelik bir alan çalışması: Isparta, Burdur, Denizli ve Antalya organize sanayi bölgeleri örneği. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (12), 55-82.
- Hidayat, S. M., Kuswana, W. S. ve Untung, S. H. (2016). Eksplorasi kesiapan siswa memasuki dunia kerja pada program keahlian Teknik Kendaraan Ringan. *Journal of Mechanical Engineering Education (Jurnal Pendidikan Teknik Mesin)*, 3(2), 247-255.
- Karakaş, H. ve Çidem, İ. (2017). Akademisyenlere göre meslek yüksekokullarındaki sorunlar ve çözüm önerileri: Cumhuriyet Üniversitesi ve Gaziosmanpaşa Üniversitesi örneği. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 27-44.
- Kaya, A. (2017). Vocational training’s failure dynamics and vocational school’s teaching staff opinions Mesleki eğitimin başarısızlık dinamikleri ve meslek yüksekokulu öğretim elemanlarının görüşleri. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 3591-3605.
- Keleş, E. ve Güntepe, E. T. (2018). Eğitim fakültesi öğretim elemanlarının teknolojiyi öğrenme-öğretme sürecine entegrasyonu. *Sakarya University Journal of Education*, 8(3), 142-157.
- Khasawneh, M. A. (2024). The challenges facing vocational education online from the teachers’ perspectives. *Journal of Curriculum and Teaching*, 13(2), 180.
- Lishayani, P., Buaton, R. ve Pasaribu, T. R. (2023). Determining the selection of departments at abdi negara vocational school using the additive ratio assessment (ARAS) method. *Journal of Artificial Intelligence and Engineering Applications (JAIEA)*, 3(1), 31-37.
- Mete, H., Uzal, G., Erdem, A. ve Hüyük, D. (2018). Öğretim elemanlarının bakış açısından gıda teknikerliği öğretiminin durumu: Nitel bir analiz. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(66), 471-481.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Sage
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. Sage Publications.
- Telli, A. (2018). *Bölümü kapatılan öğretim görevlilerin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri*. IV. IMCOFE / Barcelona (p. 171-178).
- Tugay, O. ve Ömürbek, V. (2014). Meslek yüksekokullarında verilen muhasebe derslerinin uygulamada kullanılma düzeyi ve yeterliliği üzerine bir araştırma. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(3), 53-74.
- Wang, L. (2024). Development Path of Hotel Tourism Specialization in Vocational Schools based on the Integration of Industry-University-Research Integration. *Journal of Innovation and Development*, 6(1), 40-43. <https://doi.org/10.54097/n8sa5k49>
- Zhuravlova, Y., Kichuk, N., Zhuravska, N., Yakovenko, O., Zhytnyk, V. ve Yashchuk, S. (2021). The problem field of professional (vocational) education: Innovations and ways to improve. *Studies of Applied Economics*, 39(5), 1-10.